

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Вишого навчального за-
кладу Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
**«Спеціалізований туризм
(сільський зелений)»**

з підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	24 Сфера обслуговування <i>(код і назва)</i>
Спеціальність	242 Туризм <i>(код і назва)</i>
Спеціалізація(за наявності)	- <i>(код і назва)</i>
Освітня програма	Туризм <i>(назва)</i>

Полтава 2020 рік

Укладач програми:

Логвин М.М., к. геогр. н., доцент, доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавського університету економіки і торгівлі».

Рецензенти програми:

Дудник І. М., професор кафедри країнознавства і туризму Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету, доктор географічних наук, професор;

Міхно П. Б., к. т. н., доцент, доцент кафедри геодезії, землевпорядкування та кадастру Кременчуцького національного університету імені М. Остроградського.

Програму навчальної дисципліни схвалено і обговорена на засіданні кафедри туристичного та готельного бізнесу
Протокол засідання кафедри
від 27 березня 2020 р., № 9

Завідувач кафедри
туристичного та готельного бізнесу
д. е. н., професор.

Г. П. Скляр

_____ (підпис)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Туризм»,
к. е. н.

Ю. В. Карпенко

_____ (підпис)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради,
д. е. н., професор.

Н.С. Педченко

_____ (підпис)

КОРОТКА АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Спеціалізований туризм (Сільський зелений)» виконує систематизуючу функцію, відіграє важливу роль у формуванні цілісних знань про систему туристичних послуг України та світу. Зміст дисципліни виступає як система теоретико-методологічних і організаційно-практичних засад, що визначають рівень теоретичних знань та практичних навиків студентів щодо комплексного аналізу факторів розвитку сільського зеленого туризму, стану галузі в Україні та за її межами, регіональних відмінностей розвитку сільського зеленого туризму в Україні.

Навчальна дисципліна направлена на вивчення закономірностей та особливостей розвитку та розміщення зеленого (сільського) туризму в регіонах України, країнах Європи та світу, надання студентам системних знань про рекреаційне районування, оцінку сучасного стану, державне регулювання та прогноз подальшого розвитку сільського зеленого туризму.

Учебная дисциплина «Специализированный туризм (Сельский зеленый)» выполняет систематизирующую функцию, играет важную роль в формировании целостных знаний о системе туристических услуг Украины и мира. Содержание дисциплины выступает как система теоретико-методологических и организационно-практических основ, определяющих уровень теоретических знаний и практических навыков студентов по комплексному анализу факторов развития сельского зеленого туризма, состояния отрасли в Украине и за ее пределами, региональных различий развития сельского зеленого туризма в Украине.

Учебная дисциплина направлена на изучение закономерностей и особенностей развития и размещения зеленого (сельского) туризма в регионах Украины, странах Европы и мира, предоставление студентам системных знаний о рекреационном районировании, оценку современного состояния, государственное регулирование и прогноз дальнейшего развития сельского зеленого туризма.

The discipline "Specialized Tourism (Rural Green)" performs a systematic function, plays an important role in the formation of a comprehensive knowledge of the system of tourist services of Ukraine and the world. The content of the discipline acts as a system of theoretical, methodological and

organizational-practical foundations that determine the level of theoretical knowledge and practical skills of students in the complex analysis of the factors of development of rural green tourism, the state of the industry in Ukraine and beyond, regional differences in the development of rural green tourism in Ukraine.

The course is aimed at studying the regularities and features of the development and placement of green (rural) tourism in the regions of Ukraine, Europe and the world, providing students with systematic knowledge about recreational zoning, assessment of the current state, government regulation and forecast for the further development of rural green tourism.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Спеціалізований туризм (Сільський зелений)» укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Туризм» освітня програма Туризм, затвердженої наказом по університету від 22 березня 2019 р., № 60.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність природно-географічних, соціально-економічних, культурних, історичних та інших умов, що сприяють розвитку сільського зеленого туризму.

Метою дисципліни є вивчення закономірностей та особливостей розвитку та розміщення зеленого (сільського) туризму в регіонах України, країнах Європи, Балтії та світу, надання студентам системних знань про рекреаційне районування, оцінку сучасного стану, державне регулювання та прогноз подальшого розвитку сільського зеленого туризму.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні: здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (K02); здатність діяти соціально відповідально та свідомо (K03); здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу (K04); прагнення до збереження навколишнього середовища (K05); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (K06); здатність працювати в міжнародному контексті (K07); навички використання інформаційних та комунікаційних технологій (K08); навички міжособистісної взаємодії (K12); здатність працювати в команді та автономно (K14).

спеціальні, фахові, предметні: знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності (K15); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (K16); здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій (K17); здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління (K18); розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів (K19); розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексно-

го туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного (К20); здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал (К24); здатність використовувати в роботі туристичних і підприємств інформаційні технології та офісну техніку (К25); здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації (К27); здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства (К29).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми. В результаті освоєння дисципліни студент повинен:

знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів (ПР01); знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук (ПР02); знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ (ПР03); пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору (ПР04); аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території (ПР05); застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг (ПР12); проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття (ПР14); управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері (ПР17); адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях (ПР18); аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань (ПР19).

Навчальна дисципліна є вибірковою.

Форма підсумкового контролю знань – ПМК (залік).

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

Тема 1. Сільський зелений туризм – новий напрям туристичних послуг

Основні поняття та визначення: зелений туризм, сільський туризм, екологічний туризм, агротуризм, відпочинковий туризм (відпочинок на селі), екоагротуризм. Основні види та форми сільського зеленого туризму. Методологічні підходи дослідження СЗТ. Історія розвитку зеленого сільського туризму (виникнення і становлення приватних засобів розміщення за типом B&B). Етапи розвитку туризму у сільській місцевості.

Принципи, функції та завдання зеленого туризму. Концепція зеленого сільського туризму. Основи сільського туризму як форми сільського бізнесу. Види організації сільського зеленого туризму. Зміст специфічних рис агротуристичного регіону.

Особливості ринку туристичних послуг у сільській місцевості. Основні та додаткові послуги сільського зеленого туризму. Складові сільського туристичного продукту.

Основні засади державного регулювання агротуристичної діяльності в Україні (проекти законів України “Про сільський зелений туризм”, “Про аграрний туризм та агротуристичну діяльність”.

Тема 2. Умови та фактори розвитку сільського зеленого туризму.

Значення і передумов виникнення СЗТ. Внутрішні і зовнішні чинники розвитку СЗТ. Кількісна та якісна оцінка природних ресурсів та природних умов розвитку сільського зеленого туризму. Оцінка туристичної привабливості села та околиць.

Історико-культурна спадщина території (археологічна, релігійна, історична, етнічна, кулінарська). Вплив етнопсихологічного фактору на мотивацію вибору відпочинку в сільській місцевості. Використання цінностей рідної культури та традицій – шлях до динамічного розвитку зеленого сільського туризму. Політична підтримка держави. Традиції прийому туристів. Соціальні аспекти розвитку СЗТ.

Екологічні проблеми України та їх вплив на розвиток сільського зеленого туризму. Суспільно-економічні чинники розвитку екологічного туризму в Україні. Екологічний і пригодницький туризм як засіб соціально-економічного розвитку гірських регіонів. Етика екологічної мандрівки. Стратегія сталого екологічного розвитку і туризм.

Тема 3. Соціально-економічний потенціал розвитку сільського зеленого туризму.

Галузева структура господарства як умова розвитку сільського зеленого туризму. Територіальний розвиток інфраструктури та його вплив на визначення місця сільського відпочинку.

Розселення сільського населення. Структура працересурсного потенціалу як передумова формування системи сільського зеленого туризму. Аналіз регіональної структури зайнятості населення. Обґрунтування актуальності розвитку сільського зеленого туризму для забезпечення зайнятості сільського населення.

Реклама як засіб привабливості туристів. Економічна складова СЗТ. Інвестиційний клімат сфери сільського зеленого туризму України.

Тема 4. Туристичне районування та територіальна організація сільського зеленого туризму.

Місце і роль **Західного регіону** (Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська, Чернівецька, Тернопільська, Волинська, Рівненська, Хмельницька області) у розвитку сільського зеленого туризму.

Місце і роль **Центрального та Північного регіону** (Кіровоградська, Вінницька, Черкаська, Полтавська, Сумська, Житомирська, Київська, Чернігівська області) у розвитку зеленого туризму.

Місце і роль **Східного регіону** (Харківська, Луганська, Донецька, Дніпропетровська області) в розвитку сільського зеленого туризму.

Місце і роль **Південного регіону** (АР Крим, Одеська, Херсонська, Миколаївська, Запорізька) у розвитку сільського зеленого туризму.

Основні види сільського туризму в регіонах України (мисливський туризм та рибальство, фітотерапевтично-оздоровчо-екопродуктовий, етнографічно-фестивальний туризм).

Модуль 2. *ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ*

Тема 5. Державне регулювання сфери сільського зеленого туризму.

Нормативно-правова основа організації зеленого сільського туризму. Закон України "Про особисте селянське господарство", нормативні акти загальної дії (Конституція України, Цивільний Кодекс України) і спеціальні правові акти (Статут, Положення).

Система органів влади та адміністративно-правова база державного регулювання сільського зеленого туризму в Україні. Завдання та функції державних органів влади в стимулюванні розвитку сфери туристичних послуг України.

Умови ліцензування, сертифікації житла, додаткові пільги як ефективні заходи для підтримки підприємницької діяльності в сільській місцевості.

Роль місцевих рад у забезпеченні становлення підприємництва на селі. Роль органів місцевого самоврядування, місцевої спільноти і громадських організацій у розвитку СЗТ.

Партнерство між державними, підприємницькими структурами і громадськими організаціями у сфері зеленого сільського туризму.

Тема 6. Використання SWOT аналізу в оцінці розвитку сільського зеленого туризму.

Зміст методу SWOT аналіз. Оцінка сильних сторін розвитку сільського зеленого туризму в регіоні. Оцінка слабких сторін розвитку сільського зеленого туризму в регіоні.

Оцінка можливостей подальшого розвитку сільського зеленого туризму в регіоні. Оцінка загроз розвитку сільського зеленого туризму.

Тема 7. Перспективи та напрямки розвитку сільського зеленого туризму.

Менеджмент сільського туризму та партнерство з державними органами влади. Розвиток сільського туризму як інтеграція туристичних послуг сільських садиб, фермерських господарств та історико-культурних, інфраструктурних об'єктів.

Розробка та впровадження стандартів якості, організація сертифікації та категоризації об'єктів сільського зеленого туризму.

Підготовка висококваліфікованих фахівців-менеджерів зеленого туризму – важливий аспект становлення і розвитку туризму.

Проблеми і перспективи розвитку зеленого сільського туризму в Полтавському регіоні.

Тема 8. Світовий досвід розвитку сільського зеленого туризму.

Провідні світові науково-освітні школи з туризму: англо-американська, франко-німецька, східноєвропейська (пострадянська).

Досвід розвитку сільського туризму в країнах «першої хвилі»: Австрії, Італії, Франції, Німеччині. Розвиток сільського туризму в країнах «другої хвилі»: Білорусі, Латвії, Литві, Естонії, Болгарії, Кіпрі, Угорщині, Польщі.

Сільський туризм Росії, як один з молодих напрямків розвитку туризму. Розвиток сільського туризму на Алтаї, в Калінінградській, Ленінградській та Псковській областях, Краснодарському краї.

Тема 9. Основи маркетингу у сільському зеленому туризмі.

Сутність маркетингу СЗТ. Маркетинговий профіль зеленого сільського туриста (продукт, ціна, місце, просування, зв'язки з громадськістю). Цільові групи споживачів послуг СЗТ.

Продукти СЗТ. Цінова політика. Популяризація СЗТ.

Тема 10. Основи сільської гостинності та її якість.

Сутність якості продукту у СЗТ. Якість як визначальний чинник пропозиції у СЗТ. Управління якістю послуг. Категоризація сільської бази розміщення.

Селянська сім'я та її схильність до туристичної діяльності. Підготовка садиби до прийому гостей. Облаштування агрооселі для прийому туристів: основні вимоги. Організація розміщення і харчування туристів. Вирішення конфліктів і спірних питань.

Гарантування безпеки у СЗТ. Види небезпек у зеленому туризмі. Фактори потенційної небезпеки для клієнтів ГС в Україні.

Культура обслуговування та анімаційні програми у СЗТ.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Барановський М. Туризм як форма активізації розвитку сільських депресивних територій / М. Барановський // Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини. – 2008. – Вип.24. – С.13-21.
2. Горішевський П. Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності / П. Горішевський, В. Васильєв, Ю. Зінько. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2003. – 148 с.
3. Забуранна Л. В. Конкурентостійкість підприємств сільського сільського зеленого туризму [Текст] : монографія / Л. В. Забуранна, А. В. Кулік. – Київ : Центр учб. л-ри, 2013. – 292 с.
4. Козловський Є. В. Правове регулювання туристичної діяльності: навч. посіб. / Є. В. Козловський. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 272 с.
5. Кудла Н.Є. Сільський туризм: основи підприємництва та гостинності: навчальний посіб. / Н.Є. Кудла. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 152 с.
6. Липчук В.В. Агротуризм: організаційно-економічні засади розвитку / В.В. Липчук, Н. В. Липчук. – Львів: Видавництво “СПОЛОМ”, 2008. – 159 с.
7. Литовченко І.В. Сільський зелений туризм в Україні: партнерство в структурі головних факторів розвитку / І.В.Литовченко // Модернізація туризмознавства: теорія і практика партнерства: монографія / [авт. кол.] ; за заг. ред. Г.П.Скляра. – Полтава, ПУЕТ, 2015. – С. 241-246.
8. Литовченко І.В. Соціально-економічні умови розвитку сільського зеленого туризму Полтавщини / І.В.Литовченко, М.М.Логвин // Туризм і гостинність в Україні: стан, проблеми, тенденції, перспективи розвитку: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Черкаси, 1-2 листопада 2012 р.). – Черкаси: Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького. – С. 229-234.
9. Лужанська Т.Ю. Сільський туризм: історія, сьогодення та перспективи: Навч. пос. / За ред. І.В. Волошина. – К.: Кондор, 2008 – 385 с.
10. Мальська М.П. Туристичний бізнес: теорія та практика: навч. посібник / М.П. Мальська, В.В. Худо. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр учб. л-ри, 2012 . – 368 с.

11. Про сільський зелений туризм: Закон України (проект) // Вісник інституту сільського розвитку. – 2005. – №3(4). – С.79-83.
12. Про туризм: Закон України від 18.11.2003 р. № 1282–IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 24.02.2020).
13. Рутинський М. Й. Сільський туризм: Навч. посіб. / М.Й. Рутинський, Ю. В. Зінько. – К.: Знання, 2006. – 271 с.
14. Скляр Г. П. Розвиток сільського зеленого туризму регіону та особливості його інвестування [Текст] / Г. П. Скляр, І.В.Литовченко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія "Економічні науки". – 2013. – № 5 (61). – С. 22-26.
15. Стратегічний розвиток туристичного бізнесу: монографія / За ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київський нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 596 с.

Додаткові

16. Банк А. В. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні / А. В. Банк // Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки» (м. Умань, 30 листопада – 1 грудня 2017 року) Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – С.266-267.
17. Васильєв В. Сільський зелений туризм: метод. рекомендації для господарів садіб / В. Васильєв, В. Триліс, Н. Кудла та ін. – К. : Дім, город, сад, 2009. – 72 с.
18. Дейнеко Л.В. Сільський туризм як один із напрямків розвитку підприємництва на селі / Л.В. Дейнеко, І. О. Іртищева, П.М. Купчак // Економіка. Управління. Інновації. – 2010. – №1 (3). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2010_1_7 (дата звернення 12.09.2019).
19. ДСТУ 4268:2003. Державний стандарт України. Послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги [Чинний від 2004-01-07]. – К.: Держспоживстандарт України, 2004. – 14 с.
20. Кудла Н.Є. Механізм категоризації садіб у розвитку зеленого туризму / Н. Є. Кудла // Економіка АПК. – 2010. – №8. – С. 103.
21. Кудла Н.Є. Шляхи підвищення якості сільського туризму / Н.Є. Кудла // Економіка АПК. – 2012. – №5. – С. 121.
22. Пунько Б.М. Пріоритети розвитку сільського зеленого туризму як спонукального фактора синергічного відтворення економіко-

- екологічного потенціалу / Б.М. Пунько, Б.Р. Пастернак, Ю.С. Христук // Економіка. Управління. Інновації. – 2011. – №2 (6). – С. 26-34.
23. Волошинський О. Сільський відпочинок для неповносправних: Посібник для власників агроосель та людей з інвалідністю, котрі бажають розпочати власну справу / О. Волошинський, І.Каспрук, Л. Малинович, М. Сварник. – Львів: Ліга-Прес. – 2011. – 232 с.
24. Шимечко Г.І. Агротуризм як напрям підприємництва : теорія і практика / Г. І. Шимечко, Г. В. Черевко. – Л : Ліга-Прес, 2009. – 121 с.

Електронні ресурси

25. Вовк В. Станет ли село популярнее, чем море [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.day.kiev.ua/209619>.
26. Грец О.П. Малый туристический бизнес в сельской местности: обоснование предпосылок развития // Культура народов Причерноморья. – 1999. – №10. – С.167-170. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_tourism/grec.htm.
27. Зеленый туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ruraltourism.com.ua/>
28. Іванишин В.В. Логістичні аспекти розвитку сільського зеленого туризму / В.В. Іванишин, А.П. Печенюк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/21_2018_ukr/39.pdf.
29. Кафарский В. Сельский туризм спасет село от вымирания.- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrdim.at.ua/publ/1-1-0-2>.
30. Кузьменко Ю. Туризм: экологический, зеленый или сельский [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ruraltourism.ua/?a=proturizm>.
31. Матеріали офіційного сайту Національної Туристичної організації України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ntoukraine.org/ntoukraine_index_ua.html.
32. Матеріали офіційного сайту Спілки сприяння розвитку сільського сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.greentour.com.ua/ukrainian/>.

- 33.Полтавщина туристична [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://poltava-tour.gov.ua/>.
- 34.Сільський зелений туризм – від роз'єднаних садиб до туристичних кластерів / Автори-упорядники: В. Васильєв, О. Гафурова, Ю. Зінько, М. Рутинський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.greentour.com.ua/>.
- 35.Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p (дата звернення: 27.02.2020).